

Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair 15 . 5 . 1959 gün ve 7269 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 17 . 7 . 1968 - Sayı : 12952)

No.
1051

Kabul tarihi
2 . 7 . 1968

MADDE 1. — Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair olan 15 . 5 . 1959 gün ve 7269 sayılı Kanunun 1, 2, 3, 4, 6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 36, 39, 40, 42, 43 ve geçici 6 ve 7 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Genel Hükümler

MADDE 1. — Deprem (yer sarsıntısı), yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri âfetlerde; yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Âfete uğrıyan meskûn yerlerin büyüklüğü o yerin tamamında veya bir kesiminde yıkılan, oturulmaz hale gelen bina sayısı, zarar gören yapı ve tesislerin genel hayata etki derecesi, mahallin ekonomik ve sosyal özellikleri, zararın kamu oyundaki tepkisi, normal hayat düzenindeki aksamalar ve benzeri hususlar göz önünde tutulmak suretiyle âfetlerin genel hayata etkililiğine ilişkin temel kurallar, işçileri ve Maliye Bakanlıklarının mütalâaları da alınarak İmar ve İskân Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirtilir.

Yukarda yazılı âfetlerin meydana gelmesinde veya muhtemel olması halinde zararın o yerin genel hayatına etkili olup olmadığına, yönetmelik esasları gereğince, İmar ve İskân Bakanlığı tarafından karar verilir.

Şu kadar ki, âfetin meydana gelmesi halinde bu kanun gereğince alınması lâzımgelen âcil tedbirlerin ittihazına âfetin meydana geldiği bölgenin valisi yetkilidir.

MADDE 2. — Su baskınına uğramış veya uğrayabilir bölgeler, İmar ve İskân Bakanlığının teklifi üzerine Devlet Su İşlerinin bağlı bulunduğu Bakanlıkça; yer sarsıntısı, yer kayması, kaya düşmesi ve çığ gibi âfetlere uğramış veya uğrıyabilir bölgeler ise, İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit ve bunlardan şehir ve kasabalarda meydana gelen ve gelebileceklerin sınırları imar plânına, imar plânı bulunmayan kasaba ve köylerde de belli edildikçe harita veya krokilere işlenmek suretiyle, âfete mâruz bölge olarak İmar ve İskân Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır ve bu suretle tesbit olunan sınırlar, İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine ilgili valiliklerce mahallinde ilân olunur.

Mahallî şart ve özellikler dolayısıyla yangın âfetine uğraması muhtemel olan sahalar, şehir ve kasabalarda belediye meclisleri, köylerde ihtiyar heyetleri tarafından tesbit ve kaymakamların mütalâası alındıktan sonra valilerin tasvibi üzerine ilgili bölgelerde ilân olunur.

Madde 3. — İkinci maddeye göre ilân edilen âfet bölgelerinde yeniden yapılacak, değiştirilecek, büyütülecek veya esaslı tamir görececek resmî ve özel bütün yapıların tabi olacağı teknik şartlar, Bayındırlık Bakanlığının mütalâası da alınarak İmar ve İskân Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

Belediye hudutları ve varsa mücavir sahalar dâhilinde ilgili belediyeler, bunun dışında kalan yerlerde vali ve kaymakamlar bu yönetmelik esaslarının uygulanmasını sağlamakla yükümlüdürler.

Yönetmelik esaslarına aykırı olan yapılar hakkında; yukarıda belirtilen merciler tarafından sahiplerine tebligat yapılarak, en çok 3 aylık süre içinde hatanın ve tehlikeli durumun giderilmesi bildirilir.

Verilen süre içinde sahiplerince ıslâh edilmeyen bina veya bina kısımları belediye hudutları ve mücavir saha dâhilinde belediye encümenlerince diğer yerlerde ise il veya ilçe idare kurullarınca, yıkma parası yıkıntı malzemesinden karşılanmak, yetmemesi halinde kalan kısmı âfetler fondandan tamamlanmak üzere yıktırılır.

İmar ve İskân Bakanlığı bu konuda gerekli kontrol ve denetime yetkilidir.

Yer katması, kaya düşmesi, çığ gibi âfetlere uğrıyabilecek meskûn yerlerde alınacak önleyici tedbirler İmar ve İskân Bakanlığınca, su baskınına uğrıyabilecek yerlerde ise, Devlet Su İşlerinin bağlı bulunduğu bakanlıkça alınır. Bu işlere ilişkin ödenek, tedbirleri almakla görevli Bakanlıkça karşılanır.

Madde 4. — İçişleri, İmar ve İskân, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Tarım bakanlıklarınca âcil yardım teşkilâtı ve programları hakkında genel esasları kapsıyan bir yönetmelik yapılır.

Bu yönetmelik esasları dairesinde âfetin meydana gelmesinden sonra yapılacak kurtarma, yaralıları tedavi, barındırma, ölüleri gömme, yangınları söndürme, yıkıntıları temizleme ve felâketzedeleri işe gibi hususlarda uygulanmak üzere görev ve görevlileri tâyin, toplanma yerlerini tesbit eden bir program valiliklerce düzenlenir ve gereken vasıtalar hazırlanarak muhafaza olunur.

Bu programların uygulanması, valiliklerce kurulacak kurtarma ve yardım komitelerince sağlanır.

Ancak, 7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanununa göre teşkilât kurulan yerlerde âcil kurtarma ve yardım işleri, yukarıda belirtilen komite ile sözü geçen sivil savunma teşkilâtı tarafından müştereken yürütülür.

İlçe, bucak ve köylerde tafsilâtlı çalışma muhtıraları ve uygulama programları tasdikli il muhtıra ve programlarındaki esaslar dairesinde ilçelerde kaymakamlar, bucak ve köylerde bucak müdürleri tarafından düzenlenir; il kurtarma ve yardım komitesinin incelemesinden sonra valilerin onayı ile kesinleşir.

Mülkiye âmirlerine verilen olağanüstü yetkiler

Madde 6. — Âfetlerin meydana gelmesinden sonra vali ve kaymakamlar (Askerler ve hâkim sınıfından bulunanlar haric olmak üzere) 18 - 65 yaş arasındaki bütün erkeklere görev vermeye, bedeli, ücreti veya kirası sonradan ödenmek üzere canlı, cansız, resmî ve özel her türlü taşıt araçlarına ve gerekli makina, alet ve edevatına el koymaya ve hiçbir kayda ve merasime tabi olmaksızın tedavi, kurtarma, yedirme, giydirme ve barındırma gibi işlerle bu gibi işlerin gerektirdiği âcil satınalmaları ve kiralamayı yapmaya, Devlete, mahallî idarelere, Evkafa, İktisadi Devlet Teşekkülleri ile bunlara bağlı kurumlara ilişkin her türlü taşınmaz malları; yetmemesi halinde de diğer tüzel kişiler ile gerçek kişilere ait bina ve müstemilâtı ile bahçe ve arsa gibi araziye geçici olarak işgale yetkilidir.

Bu yetkinin kullanma süresi, âfetin sona ermesinden itibaren 15 gündür. Bu süre, gerektiğinde İmar ve İskân Bakanlığınca uzatılabilir.

Yedirme, giydirme, barındırma, onarım için âfetzedelere nakdî öde rade bulunulması, önleme için harcama yapılması İmar ve İskân Bakanlığının muvafakatine bağlıdır.

Bu madde gereğince yapılacak harcamalar ve ödemeler borçlandırmaya tabi tutulmaz.

Kendilerinden yardım istenilen âfet bölgesi civarındaki vali ve kaymakamlar yukarıdaki fıkralarda yazılı yetkilerini kullanarak bütün imkân ve vasıtalarla yardıma mecburdurlar.

Âfet bölgelerinde yapılacak teknik işler

MADDE 13. — a) Yapılacak işlemlere esas olmak üzere İmar ve İskân Bakanlığınca kurulacak fen kurulları tarafından, âfetin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesisleri incelenerek, hasar tesbit raporu düzenlenir.

Gereken hallerde, İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine diğer bakanlık, kurum ve mahallî idareler yeteri kadar teknik personeli hasar tesbiti çalışmalarında derhal görevlendirmekle yükümlüdürler.

Arazinin tehlikeli durumu ve binaların gördüğü hasar bakımından yıktırılması ve boşaltılması gerekenler hakkında, o il ve ilçenin en büyük mülkiye âmirine ayrı bir rapor verilir. Bu makamlarca böyle binalar derhal boşalttırılır. Yıkılması gerekenler için en çok 15 gün süre verilerek tehlikenin giderilmesi sahiplerine bildirilir. Mahallinde sahibi bulunmadığı takdirde durum, mahallî vasıtalarla ilân edilmek suretiyle, bildiri yapılmış sayılır.

Mal sahibi veya vekili, bu bildiriye karşı 7 gün içinde yetkili idare kurullarına itiraz edebilir. İdare kurulları bu itirazı en geç 15 gün içinde inceler ve karara bağlar.

Süresinde itiraz olunmayan, yahut itiraz olunup da idare kurullarınca yıkılması onaylanan binaları mal sahibi yıkmadığı takdirde bu binalara el konularak yıkma parası yıkımdan elde edilecek malzeme bedelinden ödenmek üzere, mahallin en büyük mülkiye âmirinin emri ile yıktırılır.

b) Hasar görmüş, fakat ıslahı mümkün olan binaların fen kurullarının göstereceği şartlara göre tamiri yapıncaya kadar içine girilmesine ve oturulmasına izin verilemez. Bu binalar 1 yıl içinde tamir ettirilmediği ve itiraz da olmadığı takdirde yukardaki esaslar dairesinde yıktırılabilir.

İtiraz halinde yukardaki mahallî idare kurullarınca 15 gün içinde incelenir ve karara bağlanır. İtiraz sebepleri yerinde görüldüğü takdirde süre 1 yıl daha uzatılabilir.

c) Resmî daire ve müesseselere ait binalardan bu madde gereğince yıktırılması gerekenler yıkma masrafları ilgili daire ve müesseselerce sonradan karşılanmak şartıyla fon hesabından ödenerek yıktırılır.

ç) Yer kayması, kaya düşmesi gibi âfetlerde, tehlikenin devamı veya tekrarı ihtimali üzerine boşaltılan binaların tehlikeye karşı kesin tedbir alınıncaya kadar işgaline veya hasara uğrıyanların tamirine müsaade edilmez. Tedbir alınmayacağına karar verildiği takdirde tehlikeli mahal içindeki binalar, yukardaki esaslar dâhilinde yıktırılır. İmar ve İskân Bakanlığınca âfete karşı arazide gerekli tedbirlerin alınması, tehlikeye mâruz yapıların yıkılması ve topluluğun başka yere taşınmasından daha ekonomik görülürse, bu tedbirlerin alınması için lüzumlu ödenek 33 nci maddede yazılı fondan ödenir. Tehlikenin giderilmesiyle ilgili tedbirler için yapılan harcamalar borçlanmaya tâbi tutulmaz.

d) Âfete uğrıyanların veya uğraması muhtemel olanların buldukları yerlerde veya başka yerlerde geçici olarak barınmalarını sağlamak üzere, baraka ve konutlar inşa edilebilir, ettirilebilir, kiralanabilir veya satın alınabilir.

Bu tedbirlerin, kısa zamanda yerine getirilmesinin mümkün olamayacağı hallerde, geçici iskân tedbirlerini kendileri almak isteyenlere nakdî yardım da yapılabilir.

Geçici barındırma işleri için gerekli ödenek ile âfetzedelelere nakden yapılacak yardımların miktarı ve barınaklarda oturulacak süre İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit olunur.

Bu bend gereğince yapılacak harcamalar ve ödemeler borçlandırmaya tabi tutulmaz.

MADDE 14. — İkinci madde gereğince tesbit ve ilân olunan âfet bölgelerine dâhil şehir, kasaba ve köylerde bina ve mesken yapımı, fen kurullarınca tehlike'i görülen ve sınırları krokilerle tesbit olunan yerler, İmar ve İskân Bakanlığınca yapı ve ikamet için yasaklanmış âfet bölgeleri sayılır ve durum, belediyesi olan yerlerde belediyesince, köylerde ise ihtiyar meclislerince hemen ilân edilir.

Belediyesi olan yerlerde belediyeler, olmıyan yerlerde ihtiyar meclisleri bu yasaklanmış âfet bölgesi hukmünü uygulamakla görevlidir.

Hilâfına hareket edildiği takdirde, mevcut ve yapılmakta olan binalar, yıkma parası yıkıntı malzemesinden karşılanmak, yetmemesi halinde kalan kısmı âfetler fonundan tamamlanmak üzere vali ve kaymakamların emri ile yıktırılır.

Yasaklanmış âfet bölgesi sınırları, alınacak tedbirlerle tehlikenin önlenmesi oranında daraltılır veya tamamen kaldırılır. Bu husus da aynı şekilde duyurulur.

MADDE 15 — Âfet dolayısıyla hasara uğramış şehir ve kasabaların imar plânı mevcud olup da İmar ve İskân Bakanlığınca değiştirilmesi gerekli görülmediği takdirde, inşaata mevzuat dairesinde hemen izin verilir.

Mevcut imar plânının kısmen değiştirilmesi gerekli görülen şehir ve kasabalarda, bu değişiklik plânları, İmar ve İskân Bakanlığınca 5 ay zarfında yaptırılır.

İmar veya istikamet plânı olmıyan veya olup da tamamen değiştirilmesi gereken yerlerde halihazır harita ve imar veya istikamet plânı İmar ve İskân Bakanlığınca öncelikle yapılır veya yaptırılır.

Bu plânlar yapılıncaya kadar gelecekteki plânlara göre esaslı inşaat yaptırılmasına İmar ve İskân Bakanlığınca izin verilebilir.

Yukarıda yazılı hallerde veya yerinin değiştirilmesi gereken şehir ve kasabalarda ilgililerin âfetten mâsum yerlerde gösterilecek arsaları üzerinde, ilk barınma tedbiri olarak geçici baraka inşasına izin verilebilir. Bu türlü geçici inşaatın, imar plânı olan yerlerde, âfetin vukuundan; imar plânı olmıyan veya değiştirilen veya yerleri değiştirilecek olan şehir ve kasabalarda, yeni plânların onanmasından itibaren bir yıl içinde sâhipleri tarafından yıkılması mecburidir. Aksi halde masrafları yıkıntı bedelinden ödenmek üzere mahallin en büyük mülkiye âmirinin emri ile belediyelerce yıktırılır. Bu bir yıllık süre zaruret halinde ilgili valiliğin teklifi üzerine İmar ve İskân Bakanlığınca gerektiği kadar uzatılabilir.

Âfet bölgelerindeki bir topluluğun kaldırılarak başka yerlere taşınması

MADDE 16. — Genel hayata etkili âfetlerden önce veya sonra kesin lüzum üzerine meskûn bir topluluğun bir kısmının veya tamamının kaldırılarak başka mahallere toplu olarak veyahut dağıtılarak yerleştirilmesi işleri, Maliye, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım, Millî Eğitim, Sanayi, İmar ve İskân ve köylerde Köy İşlerine bakan bakanlıklar mütehasıs temsilcilerinden kurulacak bir komitece incelendikten sonra Bakanlar Kurulu kararı ile İmar ve İskân Bakanlığı tarafından yaptırılır.

Ancak bu toplu nakiller aynı belediye ve köy sınırları içinde ise Bakanlar Kurulu kararına lüzum kalmaksızın işleri ve İmar ve İskân bakanlıklarınca müştereken yapılır.

Taşınma yeri âfet bölgesinin bulunduğu il sınırları dışında tesbit edildiği takdirde, âfetzedelerin taşınması ile ilgili giderler İmar ve İskân Bakanlığınca âfetler fonundan karşılanır.

Kıymet takdiri, parselleme ve dağıtma

MADDE 17. — Âfet gören yerlerde hasara uğrıyan kısımlar içinde bulunan taşınmaz mallarla, yine aynı yerde, üzerine bina yaptırılmak üzere İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit edilen taşınmaz malların kıymetleri aşağıdaki maddelerde gösterildiği şekilde takdir ve tesbit edilir. (Yeni den yerleşme yapılmıyacak âfet yerlerindeki taşınmaz mallar için kıymet belgesi düzenlenmez.)

Bu kıymetlere göre taşınmaz mallar için birer kıymet belgesi tanzimine ve bu belgelerin sahiplerine verilmesi karşılığında sözü geçen taşınmaz malları Hazine adına tescil ettirmeye İmar ve İskân Bakanlığı yetkilidir.

Tescil sırasında, vergi kıymet ve vukuat belgeleri aranmaz.

MADDE 18. — Bu kanuna göre âfet sebebiyle İmar ve İskân Bakanlığınca lüzum görülecek yerlerin kadastro ilânların yapılmasına ve kadastro komisyonlarının kurulmasına lüzum kalmaksızın kadastro postalarına belediyece ve köy ihtiyar heyetince iki bilirkişi verilme ve tasarruf tetkikleri, mahallî kadastro müdürü ve tapu memuru tarafından ifa olunmak suretiyle 2613 sayılı Kadastro ve Tapu Tahrir Kanununa göre öncelikle Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce yapılır.

Anlaşmazlıklar mahalli mahkemelerce hallolunur.

Sözü edilen kadastro işlerine ilişkin uygulama İmar ve İskân Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanlık arasında müştereken tesbit edilecek esaslar dâhilinde yapılır.

MADDE 19. — 17 nci maddedeki taşınmaz malların bedelleri, köylerde köy ihtiyar heyetlerinden bir kişi, mahallin en büyük mülkiye âmirince görevlendirilecek bir fen elemanı ve mahallî maliye veya tapu teşkilâtından bir kişiden, şehir ve kasabalarda ise belediye meclisi üyelerinden bir, mahallî maliye veya tapu teşkilâtından bir ve en büyük mülkiye âmirince görevlendirilecek bir teknik elemandan meydana gelecek üç kişilik komisyon marifetiyle takdir ettirilir. Teknik eleman bulunmayan yerlerde bu işlerden anlıyan bir kimse komisyona alınır. Komisyonlar mahallin en büyük mülkiye âmirleri tarafından teşkil edilir. Komisyonlar aralarında seçecekleri başkanın başkanlığında çalışır ve çoğunluğa göre karar verir. Komisyon üyeleri istinkâf edemezler ve çekimser oy kullanamazlar.

Sözü geçen taşınmaz malların yüz ölçülerini, özelliklerini ve takdir edilen bedeli içine alan cetveller, 10 gün süre ile, mahallî imkân ve şartlara göre ilân olunur.

Takdir edilen kıymete karşı ilân süresinin bitiminden itibaren 7 gün içinde taşınmaz malın bulunduğu yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesinde dâva açılabilir. Dâvanın açıldığı tarihten itibaren, 8 gün içinde taraflar mahkemeye çağırılırlar. Bu dâvalar basit muhakeme usulüne tabidir ve diğer dâvalara tercihli olarak görülür. Dâvanın açılması veya temyiz talebi, bu kanuna göre yapılacak işlemleri ve inşaat işlerini hiçbir suretle durduramaz. Bu dâvalar dolayısıyla, mahkemelerce ihtiyati tedbir kararı verilemez.

MADDE 21. — Âfet bölgesi içinde ve dışında tesbit olunan imar ve iskân alanları içindeki taşınmaz mallardan Hazineye, özel idareye, belediyeye, köy tüzel kişiliğine veya katma bütçeli dairelere aid olanlardan (Vakıflar Genel Müdürlüğü taşınmaz malları ile, Hazineye, özel idare ve belediyeye ait taşınmaz mallardan bir kamu hizmetine tahsis edilenler hariç) ihtiyaca tekabül eden miktarı, İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine bedelsiz olarak bu işe tahsis ve temlik olunur.

Âfet sahaları içinde ve dışında yeniden kurulacak iskân yerleri (şehir, kasaba, köy) ile mevcut iskân sahalarına yapılacak eklemeler için, yukardaki hükümler dairesinde arazi temini mümkün olmıyan hallerde (normal gelişme alanlarına öncelik verilmek şartıyla) arazi ve bina satın alınabileceği gibi, kamulaştırma mevzuatı dâhilinde, kamulaştırma da yapılabilir.

Bu maddeye göre sağlanan taşınmaz mallar İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine, ayrıca ferağ şartı aranmaksızın Hazine adına re'sen tescil olunur.

MADDE 22. — 17 ve 21 nci maddeler gereğince sağlanan taşınmaz mallar, birleştirildikten sonra İmar ve İskân Bakanlığınca onanmış İmar ve istikamet plânlarına göre parsellere ayrılır. Bu suretle meydana gelen parseller adı geçen bakanlığın isteği üzerine ilgili tapu dairesince tescil olunur.

MADDE 23. — Hazine mülkiyetine geçen arsalar İmar ve İskân Bakanlığınca görülen lüzum üzerine, toplu inşaat yapılmıyan yerlerde bu kanundan faydalanacak olanlardan yapısını belli süre içerisinde yapmayı taahhüdedenlere noter huzurunda kura çekilerek arsaları verilebileceği gibi, bunlara ayrıca teknik yardım ve borçlandırmak suretiyle yapı malzemesi ve para yardımı da yapılabilir.

Üzerinde toplu inşaat yapılacak veya yukardaki fıkraya göre verilecek arsaların bedelleri İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit edilir.

Ellerinde kıymet belgesi bulunanların borçlarından bu belge tutarı düşülür; fazlası kendilerine ödenir ve noksanı borçlandırılır.

Kıymet belgesi sahiplerinden bina yapmıyacaklara istedikleri takdirde arsa verilebilir.

İmar plânında kamu hizmet tesisleriyle ibadet yerleri için gösterilen yerler İmar ve İskân Bakanlığının izni ile ilgili müesseselere bedelsiz olarak verilir.

Yukardaki fıkralar gereğince dağıtım ve tahvise tabi tutulan arsalar, İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine, tapu dairesi tarafından tahsis edildikleri şahıslar, hissedarlar veya varisleri adına tescil olunur.

MADDE 27. — İnşa edilecek binalar için yapılacak harcamalar ile, üzerine bina yapılan arsaların bedelleri o binaların maliyetini teşkil eder. Harita alımı, imar plânı ve proje düzenlenmesi, araştırma ve gerekli teknik yardım giderleri ile yeniden yapılacak veya tamir edilecek kamuya ait yol, su, elektrik ve kanalizasyon tesisleri giderleri borçlandırmaya tabi tutulmaz.

Taşınmaz mal için bu şekilde tesbit edilen maliyet bedellerinden sahiplerine ait kıymet belgelerindeki miktarlar çıktıktan sonra, geri kalanı borçlandırmaya esas tutulur.

Kıymet belgelerindeki bedellerin fazla olması halinde aradaki fark sahiplerine ödenir.

MADDE 28. — Bu kanundan faydalanmak suretiyle inşaat kredisi verilmesini ya da bina yaptırılmasını isteyenlerin, İmar ve İskân Bakanlığınca yapılacak yardıma dair o yerde yapılan ilândan itibaren iki ay içinde mahallin en büyük mülkiye âmirine yazılı müracaatta bulunmaları ve taahhütname vermeleri mecburidir.

Kamulaştırma sahasındaki bina sahipleri için bu süre kamulaştırılma kararının kendilerine bildirilmesi veya ilân tarihinden itibaren hesaplanır.

İhale suretiyle yapılacak inşaatlarda ihale tarihinden, emanet usulü ile yapılacak inşaatlarda emanet kararının alınmasından sonra İmar ve İskân Bakanlığınca haklı görülmiyecek bir sebeple taahhüdünden dönenlerden, kusurlarının dercesine göre, 500 liradan 2 000 liraya kadar tazminat alınarak fona yatırılır.

Yapıların kendileri yapacak olanlardan ise, arsaların elde edilme işlemlerinin sonuçlandırılmasından sonra taahhüdünden dönenlerin; bunlara ait yapı ve arsalar satılarak muacceliyet kesbeden borçları kapatılır. Satış bedeli borçlandırma bedelinden az olursa farkı tahsilinde fona yatırılmak üzere Türkiye Emlâk Kredi Bankası tarafından kendi alacağı gibi taahhütname sahibinden tahsil olunur.

MADDE 29. — Yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan veya uğraması muhtemel olan binalarla, imar plânları gereğince kamulaştırılmasında zorunluk bulunan yerlerdeki binalarda oturan ailelere hak sahibi olmak şartıyla bina yaptırılır veya kredi verilir.

Aynı bina içinde hak sahibi ebeveyn ile birlikte oturan evli kişilerin durumu, İmar ve İskân Bakanlığınca bu konuda hazırlanacak yönetmelik gereğince takdir ve tesbit edilir.

Ancak, kendisine veya eşine ait o yerde aynı cins müstakil başka bir binası veya dairesi olan ailelere bina ve inşaat kredisi verilemez.

Âfete uğramasıyla ekonomik ve sosyal hayatı kesintiye uğrayan dükkân ve fırın gibi binalar için de sahiplerine, borçlandırma hükümleri dairesinde, İmar ve İskân Bakanlığınca belirtilecek esaslara göre inşaat kredisi verilebilir. O yerde kendisine veya eşine ait müstakil başka bir işyeri bulunanlar, bu yardımdan faydalanamazlar.

Malî yeteneği ve borçlanma yoluyla ödenek sağlama imkânı olmayan belediyelerin hasar gören binalarından, mahallî ihtiyaca yetebilecek kadarının yapımı veya onarımı 10 yıl vâde ile borçlandırılmak ve tahsili 40 ncı maddeye göre yürütülmek şartıyla İmar ve İskân Bakanlığı tarafından yapılır veya Bakanlık uygun gördüğü takdirde belediyesine yaptırılabilir.

Bina veya işyeri sigortalı ise yapılacak yardımdan sigorta tutarı indirilir.

MADDE 30. — İştirak veya müşterek mülkiyet halinde bulunan bina için hissedarlarına bu kanun hükümlerinden faydalanılarak yine aynı şekilde hisseli olmak üzere yalnız bir bina yaptırılır. Ancak, yıkılan, yanan, ağır hasara uğrayan, yahut âfete ilgili kamulaştırma dolayısıyla yıktırılması gereken yerlerdeki binalarla, âfete uğrayabilecek bölgelerdeki binalarda, birden fazla aile ikâmet ettiği takdirde, her aile bu kanun hükümlerinden ayrı ayrı faydalanabilirler.

MADDE 31. — Bu kanuna veya âfete ilişkin hükümler taşıyan diğer kanunlara göre, yapılan, yaptırılan veya yaptırılacak olan binalardan türlü sebeplerle artanlar İmar ve İskân Bakanlığınca aşağıdaki işlemlerden birine tabi tutulur.

a) Bu binaların yaptırılmasını gerektiren âfetten sonra meydana gelmiş yeni bir âfetten zarar görenlere veya zarar görmesi muhtemel olanlara,

b) Evvelce âfetten zarar görüp bu âfete ilgili kanunlardan türlü sebeplerle faydalanamamış bulunan o yerlerdeki konutsuz ailelere,

c) Bedelleri geçekonda fonundan alınmak üzere. Geçekonda Kanunu hükümlerine göre hak sahibi sayılan ailelere,

d) Genel bütçeye dâhil dairelerden âcil ihtiyacı bulunanlara tahsis edilmek üzere Maliye Bakanlığınca,

e) Turistik amaçlara, kamu hizmetlerine, memurlara, halka kiraya verilmek üzere mahallî belediyelere ve köy tüzel kişilerine,

Maliyet bedeli üzerinden bu kanunun bağlandığı hükümleri uyarınca devredilir.

Yukardaki fıkralar gereğince devir ve temlik edilememiş bulunanlar ise genel hükümlere göre idare ve tasfiye edilmek ve elde edilen hâsılât fon hesabına gelir kaydedilmek üzere Maliye Bakanlığınca devredilir.

Fon teşkili ve fondan yapılacak yardımlar, harca usulleri.

MADDE 33. — Bu kanun gereğince yapılacak harcamaları karşılamak üzere aşağıda yazılı kaynaklardan meydana gelen bir fon teşkil edilir:

a) Her yıl İmar ve İskân Bakanlığı Bütçesi'nin ilgili bölümüne konacak ödenek,

b) Hayır kurumları, mahallî idareler, mal sandıkları ve sair teşekküller tarafından kabul olunacak bu maksada muhassas nakdî iane, teberru ve hibeler, (Aynı teberrular doğrudan doğruya Türkiye Kızılay Derneği tarafından kabul edilir ve İmar ve İskân Bakanlığının talebi ile âfete mâruz bölgelerdeki ihtiyaçlara tahsis olunur.

Türkiye Kızılay Derneğine, Milletlerarası Kızılaç Dernekleri Birliğinin çağırısı üzerine yurt dışında yapılan nakdî ve aynı yardımlar yukarıdaki hükümler dışındadır.)

c) Her yıl iktisadi devlet teşekkülleri ile en az yarı sermayesi devlet elinde bulunan banka ve müesseselerin yıl sonu bilânço kârlarının % 3 ü (yüzde üçü) nisbetinde ödiyecekleri hisseler,

ç) Fon hesabına borçlulardan borcun ödenmesi için tahsil edilecek taksit ve faizler,

d) Fon hesabında tutulan paraların faizleri,

e) Âfetler dolayısıyla bu kanuna, yahut özel kanunlarına göre devletçe yapılan veya yaptırılan binalardan Türkiye Emlâk Kredi Bankası'na satılması gerekenlerden elde edilen gelirler.

Bu fon İmar ve İskân Bakanlığının emrinde, Türkiye Emlâk Kredi Bankasında açılacak bir hesapta toplanır.

36. — a) Âfet sebebiyle yeniden inşa ve onarılacak yapılarla bunlara ait yol, su, elektririk ve kanalizasyon tesisleri, kadastro, harita ve imar plânı yapımı,

b) Arazi, bina, yapı malzemesi, her türlü makina, motorlu taşıt, araç, gereç, alât, edevat alınması ve sağlanması,

c) Âfetlerin zararını önleme, gerekli tedbirleri araştırma, etüt, kiralama, taşıma, yıktırma ve personele yapılacak ödemeler,

d) Konut yapan tüzel kişilerle ortaklık kurmak veya bu amaçla çalışan kuruluşlara iştirak etmek,

e) Âfet hizmetlerine ilişkin diğer işler için ayrılacak para miktarı ile,

f) Afete uğriyanlara veya uğraması muhtemel olanlara inşaat ve onarım için ne şekilde yardım yapılacağı, miktarı, istekliler arasında gözetilecek sıra esasları, müracaat ve istek şekilleri, inşa olunacak binaların yerleri, sayıları, tipleri, yapı şartları, inşa tarzları, çeşitli kısımların boyutları ve diğer hususlar,

İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit ve ifa olunur.

MADDE 39. — Bu kanunun 33 ncü maddesinde yazılı hisseler, yılda iki eşit taksitte Mayıs ve Kasım ayları içinde Türkiye Emlâk Kredi Bankasındaki fon hesabına yatırılır.

Süresinde yatırılmıyan hisseler, ilgililerden Âname alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanuna göre ve gecikme zammı yerine % 5 (yüzde beş) gecikme cezası uygulanmak suretiyle Maliye Teşkilâtınca tahsil olunarak aynı hesaba yatırılır.

MADDE 40. — Bu kanuna göre arsa olarak dağıtılan veya üzerinde bina inşa edilen taşınmaz mallar, hak sahiplerine borçlandırma senetleri inza ettirilmek suretiyle verilir.

Bu taşınmaz mallar üzerine, Türkiye Emlâk Kredi Bankasının isteği ile, bu banka lehine, tapu dairelerince borçlandırma senetlerine dayanılarak, kanuni ipotek tesis olunur.

Konut ve konut inşası ve sair yardımlar için yapılacak borçlandırmalar faizsizdir. Dükkân ve fırın gibi yerler için yapılacak borçlandırma ar ise yıllık % 4 (yüzde dört) faze tabidir.

Borçluların hesaplarına tahakkuk ettirilecek faizler, Banka ve Sigorta işlemleri Vergisinden muaftır.

Borçlandırma bedelleri, konut, konut inşası, arsa ve sair yardımlarda en az 20 ve en çok 30; dükkân ve fırın gibi yerler için yapılan yardımlarda ise, en az 5 ve en çok 15 yılda ve eşit taksitler halinde tahsil edilerek fon hesabına yatırılır.

İlk taksit, ipotek tescil tarihinden, ipoteksiz borçlandırmalarda, borç senedinin imzası tarihinden itibaren iki yıl sonra başlar.

Vâdesinde ödenmiyen taksitlerden, geçen günler için yıllık % 5 (yüzde beş) nisbetinde gecikme faizi tahsil olunur. Vâdesinden en az 1 yıl evvel ödenen taksitler, taşınmaz malları satmak veya satılmak suretiyle hesap kapatılması halleri hâriç % 10 (yüzde on) indirim tabi tutulur. İndirim miktarı bankaca fon hesabından mahsubedilir.

Üstüste üç yıl taksitini ödenmiyenlerin borçları muacceliyet kesbedeceği gibi, borcun tamamı ödenmeden taşınmaz malların başkalarına satılması halinde de borcun tamamı muacceliyet kesbeder. Bu hükmün uygulanmasında maliyet bedelinden yapılan indirimler tekrar borca eklenmek suretiyle hesaba katılır. Özel Âfet Kanunlarına göre yapılan binalar hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.

Muacceliyet kesbeden hesaplar bankaca kendi usul ve mevzuatına göre takibedilir. Satışa çıkarılan taşınmaz mallara istekli çıkmadığı takdirde, banka en son yapılan satışta, takdir edilen kıymetin % 50 sine (yüzde ellisine) kadar ihaleye iştirak ederek fon hesabına satınalabilir.

Bu şekilde satınalınan mallar, 31 nci maddeye göre işlem yapılmak üzere, İmar ve İskân Bakanlığınca devredilir.

Rehin açıkları ile rehinsiz alacaklardan tahsili mümkün olmıyan alacaklar aciz vesikasına bağlandıktan sonra fon hesabından mahsubedilir.

Âfetten hasar görmüş binaların onarımı veya kendi yapısını kendi yapacak kimse için yapılan para yardımlarına ait borçlandırmalarda; taşınmaz malı tapusuz ise, kadastro işlemleri sonuçlanıncaya kadar ilgili kimsenin varsa başta tapulu taşınmaz malının ipotek edilmesi, yoksa, kefalet suretiyle borçlandırma yapılır.

Banka lehine tesis olunacak ipotek muamelesi bu maddenin 1 nci fıkrasına göre tapu dairelerinde takrir alınmadan yapılır.

İnşaatin devamı sırasında veya bitiminden itibaren bir yıl içinde, genel hayata etkili olsun olmasın, ikinci bir âfetle binanın zarar görmesi halinde borçlandırma miktarından zarar oranında indirim yapılır. Âfetzede isterse, borçlandırma hükümleri dairesinde, İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit olunacak miktarda yeniden inşaat yardımı yapılabilir.

Bu kanuna ve âfetle ilgili hüküm taşıyan diğer kanunlara göre, ayrı tarihlerde iki defa hak sahibi olarak konut yardımı gören veya görebek olanlardan, genel hayata etkili üçüncü bir âfetten konutları oturulamıyacak derecede zarar gören hak sahiplerinin ödeme güçlerini kaybetmeleri halinde, İmar ve İskân Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile önceki borç bakiyeleri terkin olunabilir.

MADDE 42. — Bu kanunun uygulanması do'ayısıyla taşınmaz malların alım, satım, ipotek, tapu kadastro işlemleri, yeniden inşa edilecek veya onarılacaklarla ilgili ihale, sözleşme, ruhsatname ve sair işlemler ve bu kanundan faydalanacakların verecekleri beyanname, taahhütname ve yapacakları sözleşmeler her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Tapu işlemleri sırasında 27 . 7 . 1967 gün ve 930 sayılı Kanunun tasarruf bonusu tevdiatı ile ilgili hükümleri uygulanmaz.

MADDE 43. — Bu kanunun birinci maddesinde yazılı âfetlerden önce veya sonra alınacak tedbirler arasında:

a) Ecnabi memleketlerden ithal veya iç piyasadan tedarik olunacak her türlü vasıta, makina, alet, gıda maddeleri ve giyim eşyası, tesis ve inşaat malzemesinin deniz, demir ve havayolları vasıtaları ile yapılan nakliyatında asgari ücret tarifeleri tatbik olunur.

Türkiye Kızılay Derneği tarafından bu amaçla yapılacak nakliyat dahi bu hükme tabidir.

b) 4, 6, 8 ve 9 ncu maddelerde sözü edilen yükümlülerden taşıma ücreti alınmaz.

c) Şehir, kasaba ve köylerde âfete uğrayanların veya uğraması muhtemel olanların geçici veya devamlı inşaat veya tesisat işlerinde kullanılmak üzere, İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine, lüzumlu orman emvali orman idaresince, devlet müesseselerinden temini gereken diğer inşaat malzemesi de ilgili devlet müesseselerince, en yakın istif yeri, depo veya fabrikalarından, kesme taşıma ve imal masrafları karşılığında, öncelikle tahsis olunur.

İmar ve İskân Bakanlığı, gerektiğinde bu malzemeleri depo etmeye yetkilidir.

Tahsis olunacak veya stok edilecek orman emvali ve diğer malzemenin cins, miktar ve niteliği İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit olunur.

d) İmar ve İskân Bakanlığınca dış memleketlerden, mevcut kotalara bağlı kalkınmaksızın, öncelik ve ivedilikle, baraka, hazır konut, çadır, her türlü yapı malzemesi, makina (İş ve yapı makinaları dâhil), motorlu taşıt, araç, gereç, alet, edevat, cihaz, yedek parça ithal edilebilir veya etirilebilir. İthal edilen bu mallar Gümrük Resminden, bu resimle birlikte alınan diğer vergi ve resimlerle belediye hissesinden ve ithalâtle ilgili Hazine hissesinden muafır.

Çeşitli hükümler

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yayımı tarihinden önce âfet bölgelerinde, âfetten zarar görenlere Türkiye Emlâk Kredi Bankasının kendi kaynaklarından yapılan ikrazat ile, adı geçen bankanın yine kendi kaynaklarından inşa ederek borçlandırma suretiyle âfetzedelere tahsis ettiği konutların maliyet bedelleri ve bu kanunun yayımı tarihine kadar bu hesaplara tahakkuk ettirip, henüz tahsil edemediği faiz, masraf ve anaparadan ibaret borç bakiyesi ve halen tahsis edemediği konutların maliyet bedelleri bu kanunla teşkil olunan fondan karşılanır.

Fona intikal eden şahıs borçları içindeki faizler kaldırılarak faizsiz borç üzerinden yapılacak borçlandırmalar, vâde ve tahsil işleriyle ilişkin uygulamalar 40 nci maddeye göre yürütülür.

Ancak, Türkiye Emlâk Kredi Bankasının bu alacaklarının fon hesabından tasfiye edebilmesi ve âfetzedelerden zarar görenlerin 40 nci madde hükmünden faydalanabilmeleri için, zarar gören kimselerin :

a) O yerde, âfetin vukuu tarihinde meskenin malik olması ve bu meskenin âfet dolayısıyla oturulmaz bir hale gelmiş bulunması,

b) Türkiye Emlâk Kredi Bankasının borç verdiği bu paralarla yapılan veya bankanın yaptırarak tahsis ettiği veya edeceği binanın mesken olarak yapılmış olması,

Şarttır.

Yukardaki esaslara göre fondan karşılanacak borçlar kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden takvim yılından itibaren 15 yıl içinde fonun malî imkânlarına uygun taksitlerle ve yüzde 5 faizle birlikte İmar ve İskân Bakanlığınca, Türkiye Emlâk Kredi Bankasına ödenir.

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun çeşitli maddelerinde düzenlenmesi öngörülen yönetmelikler hazırlanuncaya kadar mevcut yönetmeliklerin bu kanuna aykırı olmıyan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

MADDE 2. — 7269 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

EK MADDE 1. — Bu kanun gereğince yapılacak bina ve tesislere gerekli inşaat malzemeleri, İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine ilgili resmî müesseselerce öncelikle tahsis olunur.

EK MADDE 2 — Bir yerin genel hayatına etkili tabii âfetler dolayısıyla, kurulan yerlere içme suyu getirilmesi, bağlantı yollarının ve elektrik tesislerinin yapılması meskûn yeri tehdideden dere ve sel yataklarının ıslahı ve diğer hizmetler İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine ilgili Bakanlık ve müesseselerce öncelikle yapılır.

EK MADDE 3. — Âfete uğrayan ve bu kanuna göre hak sahibi olan vatandaşların Hazineye ve diğer kamu kurumlarına olan borçları geçim durumları göz önüne alınarak İmar ve İskân Bakanlığının teklifi üzerine, adı geçen kurumlara ertelenir. (Vergi Usul Kanunu ile âmme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki Kanun hükümleri saklıdır.)

EK MADDE 4. — Gerek bu kanuna veya âfetlerle ilgili hükümler kapsayan öteki kanunlara göre emânet, ihale veya evini yapana yardım yoluyla yapılan veya yaptırılacak olan binaların, gerekse geçici 6 nci madde hükmünden faydalananların borçları, ilgililerin geçim durumları ve bölgenin özelliği dolayısıyla bina maliyetlerini artırıcı yönden unsurların tesis derecesi göz önünde bulundurulularak, zorunlu hallerde Bakanlar Kurulu kararıyla maliyet veya borçlandırma belgelerinin yarısına kadar indirim yapılabilir.

Bu hükümden kimlerin ne miktarda ve ne ölçüde faydalanacağına ilişkin esaslar İmar ve İskân Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

Bu madde hükmü her bina için bir defa uygulanır.

EK MADDE 5. — İmar ve İskân Bakanlığı, âfet hizmetlerini süratle ele almak, düzeninde yürütmek ve sonuçlandırmak üzere, gerekli teşkilâtı kurar; bu teşkilâtın merkez, bölge ve mahallî kademe ve üniteleri bu Bakanlıkça tesbit olunur.

Âfetler fonuna ilişkin ücret ve yevmiyeli işçi kadroları, ihtiyaca göre, İmar ve İskân Bakanlığınca düzenlenir ve tatbik mevkiine konur.

Fon ücret kadrolarında çalışanlar, emsalleri gibi, 3656 ve 5434 sayılı kanunlarla ek ve tadilleri hükümlerine tabidirler. Bu personel 819 sayılı Kanun hükümlerinden de yararlanır.

Âfet hizmetlerinin yoğunlaştığı ve şumullendiği hallerde, ilgili bakanlıklar ve kurumlar, İmar ve İskân Bakanının isteği üzerine, yeteri kadar teknik ve idari personeli, hizmet için lüzumlu araç, gereç ve malzemeyi ve bunların kullanılması ve tamiri ile ilgili ekipmanı, geçici olarak, bu teşkilât emrine vermeye yükümlüdürler. Geçici personelin maaş, ücret, yevmiye ve benzer hakları esas dairelerince ödenir.

EK MADDE 6. — 33 nci maddeye göre tesis olunan fon hesabından yapılacak harcamaların denetimi, Sayıştayca, aidolduğu yılın sonunda «Fon Harcama Yönetmeliği» esaslarına göre yapılır.

EK MADDE 7. — Bu kanun gereğince; tarım arazileri, umumi hayata müessir ölçüde zarar gören ve görmesi muhtemel olan çiftçi ailelerinin iskân suretiyle topraklandırılmasına Bakanlar Kurulu kararına uyularak, Köy İşleri Bakanlığınca öncelik verilir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
7	102	259	47	53	99
9	12	246		55	149,167:186
27	60	249:274		56	193:221
	62	301:347		57	229:230,249,
	63	358:392			269:270
	66	476:498			
28	76	158:190,191:			
		194			
	77	202,217,219:			
		222			
	78	234,253,253,			
		254:257			

I - Gereğeli 159 a 1, 2 nci ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisinin 60 nci Birleşimine, 1137 S. Sayısı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 55 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi, İmar ve İskân, İşleri ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu, Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar ve İskân, İşleri ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan geçici komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/231